

Стрілець Наталія Леонідівна

завідувачка відділу з основного
виду діяльності,

Обласний комунальний музей Богдана Лепкого
(Бережани, Україна)

natalistrilets@ukr.net

Nataliya L. Strilets

Head of the Department of the Main Activity,
Regional Municipal Museum of Bohdan Lepkyi
(Berezhany, Ukraine)

**ФІЛАТЕЛІСТИЧНІ ТА ФІЛОКАРТИЧНІ МАТЕРІАЛИ
В ОСОБИСТОМУ АРХІВІ БОГДАНА ЛЕПКОГО (ЗА МАТЕРІАЛАМИ ФОНДОВОГО ЗІБРАННЯ МУЗЕЮ
ПИСЬМЕННИКА)**

**PHILATELIC AND PHILOCARTIC MATERIALS IN THE PERSONAL ARCHIVE OF BOHDAN LEPKYI (ON
THE MATERIALS OF THE COLLECTION OF THE MUSEUM OF THE WRITER)**

Анотація

У статті проаналізовано філателістичний та філокартичний матеріал із особистого архіву Богдана Лепкого, переданого у фонди музею письменником д-ром Романом Смиком. Увагу зосереджено на поштових картках, адресованих Б. Лепкому з нагоди великих релігійних свят сестрами Кульчицькими, Зеноном Кузелею, Юліаном Генником-Березовським та ін. Підкреслено важливість означених експонатів при вивченні взаємин письменника та його родини із громадсько-культурними діячами кін. XIX – поч. XX ст.

Ключові слова: Богдан Лепкий, д-р Роман Смик, документ, особистий архів, фонд, раритет, поштова картка, конверт.

Abstract

The philatelic and philocarttic material from the personal archive of Bohdan Lepkyi, which was donated to the museum by a writer Dr. Roman Smyk, is analyzed in the article. Special attention is paid to the postcards addressed to B. Lepkyi on the occasion of the great religious feasts by Kulchytskyi sisters, Zenon Kuzelia, Yulian Genyk-Berezovskyi and others. The importance of these items in the study of relations between the writer and his family with public and cultural figures in the late 19th – early 20th centuries is stressed.

Key words: Bohdan Lepkyi, Dr. Roman Smyk, document, personal archive, collection, rarity, postcard, envelope.

Богдан Лепкий (1872–1941) – письменник, учений, педагог, публіцист, художник, промовець, перекладач, громадсько-культурний діяч, який зробив значний вклад у розвиток української національної культури. Саме тому надзвичайно важливим є вивчення його спадщини, розпорошеної у фондах архівів, музеїв, бібліотек України, Польщі, США. У статті розглядаються документи з особистого архіву Б. Лепкого, що зберігаються у фондах літературно-меморіального музею письменника в м. Бережанах і висвітлюють цікаві факти життєвого та творчого шляху діяча. Обставини перевезення особистого архіву Б. Лепкого з Відня до Німеччини вивчали В. Лев¹, М. Сивіцький², М. Климишин³, Н. Стрілець⁴. Долю особового архіву письменника досліджувала лепкознавиця Н. Білик⁵. Більшість описаних у статті документів уперше вводиться до наукового обігу, що зумовлює актуальність розвідки.

Після смерті Б. Лепкого найціннішу частину його архіву діти письменника перевезли до США. В. Лев у монографії про Б. Лепкого пише: “Син Б. Лепкого взяв із собою на еміграцію: архів, рукописи, дипломи батька, декілька образів, дещо

1 Лев В. Переїзд родини Лепкого до Німеччини і ЗСА // Лев В. Богдан Лепкий, 1872–1941: життя і творчість. – Нью-Йорк–Париж–Сідней–Торонто, 1976. – С. 270–271.

2 Сивіцький М. Доля літературної спадщини // Сивіцький М. Богдан Лепкий: життя і творчість. – Київ: Дніпро, 1993. – С. 238–249.

3 Климишин М. Зв’язок із Красем і архів Богдана Лепкого. Закінчення моїх студій // Климишин М. Лірика Богдана Лепкого: спроба нової оцінки. – Тернопіль: Тернограф, 2003. – С. 112–117.

4 Стрілець Н. Роль членів ОУН у перевезенні архіву Богдана Лепкого з Відня до Німеччини та США // ОУН в контексті українського національно-визвольного руху XX століття: матеріали Всеукраїнської наукової конференції (Бережани, 4 лютого 2014 р.). – Бережани, 2014. – С. 134–137.

5 Білик Н. Культурологічна спадщина Богдана Лепкого: монографія. – Тернопіль: Богдан, 2013. – 184 с.; *Її ж.* Особовий архів Богдана Лепкого // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Історія. – Вип. 1. – Ч. 2. – Тернопіль: Вид-во ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. – С. 106–109; *Її ж.* Музей Богдана Лепкого в Бережанах як носій історичної пам’яті // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. Серія: Історичні науки. – Вип. 47. – Запоріжжя, 2017. – С. 226–229.

з української старовини, всього 14 скриньок⁶. На чужині доля дітей письменника видалася нелегкою, і, щоб вижити, їм доводилося продавати цінні речі. Після смерті сина письменника, Ростислава-Лева, молодша донька Б. Лепкого, Євгенія-Софія, передала архів батька Романові Смику, який популяризував спадщину митця серед української діаспори США та Канади, а після проголошення незалежності України значну частину архіву передав до літературно-меморіального музею Богдана Лепкого в м. Бережанах. Центральне місце в експозиції музею посіли прижиттєві видання творів письменника та книги з його особистої бібліотеки, малярські та графічні роботи митця, фотографії, рукописи й документи, грамоти та подарунки з нагоди 50-ти й 60-ліття від дня народження діяча.

Одним із найчисленніших та найцікавіших видів колекціонування є філателія та філокартія. Зазвичай конверт чи поштова картка стають унікальним документом та джерелом для дослідників із різних галузей знань. Адже тематично філателія та філокартія охоплюють усі сфери життєдіяльності людства. У фондовому зібранні Обласного комунального музею Богдана Лепкого в м. Бережанах зберігається частина епістолярію з особового архіву письменника. Не тільки самі листи, а й конверти чи підписані поштівки можуть стати новим цікавим джерелом інформації для лепкознавців. Конверти, на жаль, усі без листів, проте також містять певну інформацію. Умовно їх можна поділити на три групи: міжвоєнного періоду, часів Другої світової війни та 1960-х рр. У першій групі привертає увагу конверт із численними закресленнями, дописками та виправленнями на чільному боці. Це – свідчення “поневірянь” листа поштовими відділеннями, перш ніж він потрапив до рук адресата – Б. Лепкого. В означеному конверті, згідно із поштовим штемпелем, 06.08.1934 р. лист митцеві відправив певний адресант – Н. Бойченко з Чернівців. Слід зауважити, якою оперативною виявилася тодішня пошта: з Чернівців, які на той час були у складі Румунії, до польського Кракова лист дійшов за один день, згідно з поштовим штемпелем, на якому зазначено “7.VIII.34”. І хоча сам лист не зберігся, за конвертом можемо простежити переміщення Б. Лепкого під час відпочинку в Галичині влітку 1934 р. Спочатку лист відправили на краківську адресу діяча, проте на той час Б. Лепкий був відсутній у Кракові, адже серпень – це час відпусток і канікул у Ягеллонському університеті. Тому лист переадресували у Борислав. У травні 1934 р. померла сестра письменника, Ольга Ліщинська, яка мешкала у Бориславі, тож можемо припустити, що Б. Лепкий їздив провідати швагра й помолитися на могилах рідних: матері, сестри та тітки (Дарії Глібовицької). У Бориславі лист переадресували до м. Рогатина та с. Черчого, оскільки Б. Лепкий вирушив туди. В Черчому письменник відпочивав і лікувався у першому українському санаторії “Мінеральний живець «Черче»”, тут розташовувалась і відома вілла “Богданівка”⁷.

Конверти другої групи – це листування сина Б. Лепкого, Ростислава-Лева. Цікавим є конверт, адресований Ростиславу-Леву зі Львова у Краків. Після зазначення вулиці та номера будинку в дужках міститься уточнення – “Українське видавництво”⁸ (рис. 1). Адресантом є, згідно з відбитком адресного штампа, Відділ харчування і сільського господарства Сільськогосподарської палати окупаційного німецького уряду. Шкода, що не зберігся сам лист чи документ, який би дав можливість дізнатися більше про діяльність сина письменника в “Українському видавництві” під час німецької окупації, а також з’ясувати його зв’язок із Сільськогосподарською палатою.

Цікаве відкриття вдалося зробити завдяки наступним конвертам. На двох із них, 26 жовтня 1942 р. надісланих Веславом Беньковським [сином Марії Беньковської, перекладачки “Мотрі” польською мовою – Н. С.] Ростиславу-Леву Лепкому марки із серії “Будівлі та архітектура” та із зображенням портрета Адольфа Гітлера (1940 та 1941 рр. випусків) погашені спеціальним поштовим штемпелем, виготовленим до відзначення третьої річниці утворення Генерал-губернаторства⁹ (рис. 2). Зберігати протягом багатьох років конверти із відбитком такого штемпеля міг лише колекціонер. До того ж, В. Беньковський був філателістом.

Ще один конверт, уже із третьої групи, на який хочемо звернути увагу, – той, що 30 липня 1963 р. відправлений Марією Беньковською з Польщі до США. Це конверт “Першого дня” [з відбитком спеціального штампа, яким погашують пам’ятну поштову марку у перший день її випуску – Н. С.], присвячений Чемпіонату світу з фехтування, який відбувся у Гданську в червні 1963 р. Церемонія спецпогашення, згідно зі штемпелем, відбулася 29 червня, проте конверт відправили лише через місяць. Цікаво, що необхідні для оплати міжнародного поштового відправлення звичайні марки наклеєно на зворотному боці конверта, щоб не псувати його естетичного вигляду (рис. 3, 3.1), а це було важливо лише для колекціонера-філателіста¹⁰. На конверті тієї самої групи, 20 грудня 1964 р. адресованому родині Ростислава-Лева Лепкого, крім традиційної марки різдвяної тематики “Різдво 1963”, наклеєно супровідну віньєтку із зображенням Т. Г. Шевченка та написом англійською “TARAS SHEVCHENKO THE GREATEST UKRAINIAN POET” (“Тарас Шевченко найвеличніший український поет”)¹¹. Зазначену віньєтку випустили українські філателісти у США до 100-ліття смерті Кобзаря. Колекціонери наклеювали її на кореспонденцію з метою популяризації постаті визначного українського письменника за океаном. Адже шлях листа до адресата мав багато етапів і проходить через чимало людських рук. Це ще одне підтвердження нашого здогаду про те, що син Б. Лепкого Ростислав-Лев був філателістом.

Цікавою та інформативною частиною фондової колекції музею є поштові картки, адресовані Б. Лепкому, а також підписані ним різним адресатам. Протягом багатьох років письменника єднала дружба та творча співпраця з відомою

6 Лев В. Вказ. праця. – С. 270–271.

7 Обласний комунальний музей Богдана Лепкого в м. Бережани (далі – ОКМБЛБ). – КН 2564/295 Пд. Конверт від Н. Бойченко з Чернівців.

8 ОКМБЛБ. – КН 2565/296 Пд. Конверт від Відділу харчування і сільського господарства Сільськогосподарської палати Генерал-губернаторства.

9 ОКМБЛБ. – КН 2569/300 Пд. Конверт зі спецпогашенням до річниці Рейху; КН 2568/299 Пд. Конверт зі спецпогашенням до річниці Рейху (перекреслений навхрест червоним).

10 ОКМБЛБ. – КН 2566/297 Пд. Конверт Першого дня, присвячений Чемпіонату світу з фехтування.

11 ОКМБЛБ. – КН 2563/294 Пд. Конверт з віньєткою Т. Г. Шевченка.

українською художницею Оленою Кульчицькою. Із листування митців дізнаємося, що Б. Лепкий популяризував творчість О. Кульчицької – сприяв виданню в Німеччині розроблених нею серій вітальних листівок, а також написав монографію про творчість художниці, яку, на жаль, через фінансові труднощі не зміг видати, допомагав мисткині із продажем її робіт. Відомо, що О. Кульчицька ілюструвала видання творів Б. Лепкого – поетичний цикл “Ноктюрн” та повість “Каяла”. У фондах музею зберігається поштівка, що містить вітання з Великоднем від сестер Кульчицьких: “Високоповажаному пану професору Богдану Лепкому” (рис. 4, 4.1). Цитуємо: “Прошу прийняти від нас широко-сердечні бажання правдивого щастя – яке все відчуваємо, а лише при зближуючихся святах є нагода їх підчеркнути і переслати. Ольга і Олена Кульчицькі. 2.5.29”¹². Можемо припустити, що таких взаємних вітань було чимало, проте у фондах музею зберігається лише одне. Наступна поштівка “Веселих свят!” є своєрідним продовженням теми взаємин Б. Лепкого з О. Кульчицькою. Художниця є автором малюнка на листівці, а з Борислава її з рідвняними віншуваннями надіслали сестра письменника, Ольга, зі своїм чоловіком, о. Іваном Ліщинським, та улюбленою тіткою письменника, Дарією¹³. Можливо, це одна з поштівок, виданих завдяки протекції Б. Лепкого?!

Не тільки родинні взаємини єднали Б. Лепкого з відомим мовознавцем, етнографом, бібліографом Зеноном Кузелею. Була й багаторічна співпраця в українських часописах, які виходили в Німеччині під час та після Другої світової війни. Так, одна з поштових карток, надіслана Б. Лепкому з Німеччини в 1931 р., містить вітання з Великоднем від З. Кузелі (рис. 5). На ній, окрім звичних святкових побажань, є цікава дописка: “Тратуємо сердечно до номінації”¹⁴. Схиляємося до того, що йдеться про присвоєння письменнику якогось звання в українській науковій інституції. Адже в 1930-ті рр. “за визначні заслуги на ниві науки й освіти” Б. Лепкий був відзначений званнями провідних українських наукових установ: дійсний член НТШ у Львові, надзвичайний член Українського наукового інституту у Берліні, професор Українського наукового інституту у Варшаві, почесний доктор Українського вільного університету у Празі, академік Київської Могиллянсько-Мазепинської академії у Варшаві¹⁵.

Листівка “Христос Воскрес!”, у 1930 р. адресована Б. Лепкому до Кракова, містить святочні побажання від двоюрідної сестри Ярослави із с. Жовчева на Рогатинщині, куди письменник любив приїжджати, оскільки тільки в домі Смиків міг відсвяткувати Різдво чи Великдень так, як це роблять священницькі родини і як було колись у Поручині чи Жукові за життя батьків. Вітання також має приписку від двоюрідної сестри по батькові, Марії Гривнак (Кузелі), професорки гімназії в Дівочому інституті у Перемишлі, яка гостювала в Жовчеві: “І від мене прийміть побажання всего добра. Марія”¹⁶. Автор ще одного великоднього вітання Б. Лепкому, Юліан Генік-Березовський – один із найкращих декламаторів творів письменника. Надіслана з Березова 08.04.1931 р. листівка із зображенням гуцулів, що у святкових народних строях сидять верхи на конях, має підпис “вдячний учень Юліан”¹⁷. Через роки, вже маючи визнання, Ю. Генік-Березовський не забував висловити шану своєму наставникові, щоправда, вибачався за те, що “нема в Березові карток святочних”¹⁸.

Єдиною листівкою, адресованою Б. Лепким дружині Олександрі, є поштівка із зображенням Віляновського палацу у Варшаві – пам’ятки доби бароко (рис. 6). Митець надзвичайно любив прогулянки старовинними вуличками Львова, Кракова, Берліна, Варшави та інших міст, тому не дивно, що написав листа дружині саме на такій картці. Зі змісту коротенького повідомлення від 10.03.1931 р. дізнаємося, що Б. Лепкий перебував у Варшаві у службових справах – читав лекції. Він згадує “візит до Лотоцького” [Олександр Лотоцький, міністр внутрішніх справ уряду УНР в екзилі – *Н. С.*], запрошення “по викладах” на вечерю “до Лівницького” [Андрій Лівницький очолював Державний Центр УНР в екзилі – *Н. С.*] та інші заплановані зустрічі, які, можливо, завадять йому приїхати “в середу о 10 в ночі”¹⁹. Ця поштівка свідчить про тісні контакти Б. Лепкого з діячами українського державницького руху не тільки під час Першої світової війни, а й після його повернення до Польщі. Цікавим є розміщення на листівці політичної реклами – відбитку відділення зв’язку “NIEMA POLSKI BEZ MORZA / BUDUJMY OKREĘTY WOJENNE” (з пол. “Нема Польщі без моря / Будуймо військовий флот”).

Цікавою є поштова картка з рідвняним вітанням, 1932 р. відправлена з Бережан двоюрідному брату письменника, З. Кузелі. Поштова картка з обох боків заповнена підписами і приписками членів родини Б. Лепкого, які прибули до Бережан на ювілейні заходи з нагоди 60-річчя письменника і вирішили надіслати колективне привітання з Різдвом родичеві в далекий Берлін (рис. 7). Зокрема, прочитуємо таке: Марія Гривнак; Таля Яремчишин; О. Заяцева; Таля Лепківна; “Здоровлю і цілую. Богдан Лепкий”; др. Михайло Яремчишин; Ліщинські Іван і Ольга; “Щасливого Нового року бажать Слава і Петро з дітьми”; “Цілую Вас. Льоньо”²⁰. 20 грудня 1932 р. у Бережанах відбувалося велике “Ювілейне свято” з нагоди 60-річчя Б. Лепкого, на яке “всіх приятелів, товаришів і приклонників таланту Достойного Ювілята” запрошував спеціально створений комітет²¹. Зі світлин у пам’ятному фотоальбомі дізнаємося, що на святкування в “найкращому місті у світі” прибуло багато членів родини Лепких. Припускаємо, що саме після святкових заходів родичі написали колективне вітання З. Кузелі у Берлін, який не міг бути присутнім на урочистостях. На картці наклеєно дві марки: одна із зображенням герба Польщі, друга – присвячена польському листопадовому повстанню 29.11.1830 р. Ця картка також свідчить про тісне

12 ОКМБЛБ. – КН 966/24 Рк. Поштова картка “Христос Воскрес!” від сестер Кульчицьких.

13 ОКМБЛБ. – КН 264/22 Рк. Поштова картка “Веселих свят” з Борислава.

14 ОКМБЛБ. – КН 96/-25 Рк. Поштова картка “Веселих свят!” від подружжя Кузелів.

15 *Білик Н.* Культурологічна спадщина Богдана Лепкого... – С. 41.

16 ОКМБЛБ. – КН 968/26 Рк. Поштова картка “Христос Воскрес!” від Смиків з Жовчева.

17 ОКМБЛБ. – КН 965/23 Рк. Поштова картка Б. Лепкому від Ю. Геніка-Березовського.

18 Там само.

19 ОКМБЛБ. – КН 963/21 Рк. Поштова картка “Вілянвський палац”.

20 ОКМБЛБ. – КН 969/27 Рк. Поштова картка “Веселих свят!”, адресована Зенону Кузелі в Берлін.

21 ОКМБЛБ. – КН 2744/330 Пд. Афіша “Ювілейне Свято. – Святочна Академія – Торжественний концерт. В 60-ті роковини уродин Великого українського письменника й поета, професора Богдана Лепкого. Дня 20 грудня 1932 р.”.

спілкування родичів, які, незважаючи на важкі життєві обставини, політичні перипетії у світі тощо, намагалися триматися разом, підтримувати один одного бодай таким колективним вітанням, що, безперечно, зігріло душу родича на чужині. Ще одна поштівка також пов'язана з відзначенням 60-річного ювілею Б. Лепкого. На її лицьовому боці – фотопортрет письменника та його автограф, на звороті шістьма мовами (українською, польською, німецькою, англійською, французькою та чеською) – напис “Богдан Лепкий. Автор трильогії «Мазепа» в 60 уродини”²². Внизу зазначено, що видання поштівки здійснено коштом Краківської філії товариства “Просвіта”, а “Прихід призначений на дар Ювілята”, тобто кошти від продажу картки були дарунком Б. Лепкому. На поштівці куратор архіву письменника д-р Р. Смик зробив ксерокопію листа Б. Лепкого із Кракова до о. В. Дубицького у Бережани, написаного в часі відзначення ювілею. З кількох рядків, залишених ювіляром, можемо ще раз пересвідчитися в тому, яке важливе значення в його житті мали Бережани, якими теплими були спогади письменника про це місто й жили в його серці ще стільки років. Цитуємо: “В навечір'я мого ювілею у Кракові повертаю гадками до Бережан і прошу Тебе – поздорови їх щиро від мене. Усіх знайомих, усіх добрих людей – хотілося б сказати всі старі дерева, хати і всі стежки, котрими я колись ходив. Твій і Ваш Богдан”²³. Ще одна поштівка, пов'язана з 60-річним ювілеєм письменника, на відміну від попередніх, непідписана, чиста. На ній зображено віллу “Богданівка” в с. Черчому на Івано-Франківщині, яку Б. Лепкому подарували бережанська та рогатинська громади. Згідно із написами на звороті картки, вона видана коштом кооперативу “Народний дім” в с. Черчі; написи польською та українською мовами доволі лаконічні: “Вілля «Богданівка» – Willa «Bohdanówka»”²⁴. На жаль, не вдалося встановити точної дати випуску поштівки. Гадаємо, що вона входила до серії поштових карток, виданих із метою реклами санаторію “Черче”, адже вілла розташовувалася на його території. Такі рекламні поштівки адміністрація санаторію видавала упродовж кількох років.

Зі спогадів відомого математика Миколи Чайковського – сина письменника та адвоката Андрія Чайковського, дізнаємося, що Б. Лепкий близько спілкувався з родиною Чайковських, після смерті батька Миколи часто приїздив до його дому у Бережанах, проводив тут літні вакації. Наприклад, улітку 1907 р. письменник разом із сім'єю певний час проживав у домі А. Чайковського. Митець допомагав синам адвоката, Миколі та Богдану, перекладати українською мовою “Дядю Ваню” А. Чехова для бережанського аматорського драматичного гуртка. Тому символічно, що свого листа з Бережан (дата на штемпелі “19.04.1909”) до Б. Лепкого у Краків Богдан Чайковський написав на поштівці із зображенням згаданого російського письменника²⁵ (рис. 8). У коротенькому повідомленні міститься прохання Б. Чайковського прийняти його у Кракові певного дня. А це, своєю чергою, підтверджує слова М. Чайковського про те, що під час навчання в університеті у Кракові його брат “жив на стації” у Б. Лепкого.

Доволі цікавою та інформативною є поштова картка, яка, на відміну від попередніх, не є сюжетною. На ім'я “Dr. Leo Lerkuj” (з нім. “Др. Лев Лепкий”) 27 червня 1940 р. її надіслав із Ярослава до Кракова майбутній куратор архіву Б. Лепкого – племінник письменника Р. Смик. Із біографії останнього знаємо, що під час Другої світової війни він, не маючи змоги продовжувати навчання в Ягеллонському університеті, жив у Ярославі, де працював в українській книгарні. У перші роки навчання в університеті Р. Смик мав велику підтримку від Б. Лепкого, навіть жив у нього “на стації”. Тому не дивно, що під час війни родичі зберігали теплі стосунки й не переривали їх. Означена поштівка – лише маленька часточка листування родичів між містами Ярославом та Краковом. У листі Р. Смик звертається до Ростислава Лепкого із проханням передати через третю особу його особисті речі, гроші тощо. Звертає на себе увагу прощальна фраза листа: “Слава Україні!”²⁶. В час, коли українських патріотів, націоналістів однаково переслідували як нацисти, так і комуністи, таке собі могли дозволити лише відважні люди, зокрема, впевнені в тому, що їх не зрадять. На лицьовому боці картки поряд із адресою племінника Б. Лепкого в Ярославі зазначено назву книгарні “Logos” (із пол. “Логос”), раніше невідому. Цікавим є також те, що картку видали ще до окупації Польщі доволі великим тиражем, який продовжували використовувати. Підтвердженням цього факту є нанесення на польську марку із зображенням президента Ігнація Мосціцького (випущена 01.02.1938) наддруку із зображенням символіки Рейху. На поштовій картці відбито й рекламний штамп доволі незвичного змісту: “TELEFON ZAOSZCZĘDZA CZAS I PIENIĄDZE!” (з пол. “Телефон заощадить час і гроші!”)²⁷ (Рис. 9). Пошта сама поширювала власну антирекламу, популяризуючи конкурента – телефонний зв'язок.

Ще одна кореспонденційна картка, адресована Б. Лепкому у Краків, особлива тим, що надійшла в окуповану німцями Польщу з Галичини (м. Львова), підконтрольної на той час іншому окупанту – Радянському Союзу. На лицьовому боці картки у верхньому правому куті – надрук герба СРСР, поряд наклеєно кілька радянських марок різного номіналу із зображеннями переважно військової тематики. Цікаво, що назва поля “адреса відправника” зроблена німецькою та російською мовами. Згідно зі штемпелями, якими погашені марки, та іншими спеціальними позначеннями, повідомлення відправили зі Львова 09.11.1940 р. як рекомендоване, а до адресата воно прибуло 28.11.1940 р. Автором означеного повідомлення є Л. Заставний. Особу цієї людини, на жаль, досі не вдалося з'ясувати. З тексту листа, написаного німецькою мовою, можемо зробити висновок, що його автор перебував у близьких взаєминах із родиною Б. Лепкого. Цитуємо: “Сердечний привіт для всієї родини. Була пані Пйотровська, передала вам привіт [...]. Не забувайте нас. Льоньо”²⁸.

Таким чином, дослідивши філателістичний та філокартичний матеріал із особового архіву Б. Лепкого, що зберігається

22 Поштова картка “Богдан Лепкий. Автор трильогії “Мазепа” в 60 уродини”. – ОКМБЛЬ. – Кн 762/77(1) Рк.

23 Там же.

24 Поштова картка “Вілля “Богданівка””. – ОКМБЛЬ. – Кн 2608/306 Пд.

25 Поштова картка “І. Э. Бразь. Портреть писателя Ант. Павл. Чехова. Третьяковская галлерей”, адресована Богдану Лепкому в Краків. – ОКМБЛЬ. – Кн 2536/283 Рк.

26 Кореспонденційна картка Ростиславу Лепкому від Романа Смика. – ОКМБЛЬ. – Кн 2609/307 Пд.

27 Там само.

28 Поштова картка Ростиславу Лепкому від Л. Заставного. – ОКМБЛЬ. – Кн 2752/332 Пд.

у фондах музею письменника, вдалося з'ясувати, уточнити та підтвердити чимало фактів, що стосуються біографії митця, його взаємин із визначними діячами української культури кін. ХІХ – поч. ХХ ст. Проаналізувавши цю інформацію, можемо дійти таких висновків: більшість матеріалу підтверджує відомі з біографії митця адреси, за якими він та його родина мешкали у Кракові. Після еміграції до США син письменника проживав у Нью-Йорку, в окрузі Бронкс; Ростислав-Лев Лепкий захоплювався філателією та в еміграції цікавився філателістичними новинками, які з'являлися у Польщі. Досліджені поштові картки дали змогу з'ясувати обставини певних подій у житті митця, підтвердити коло осіб, із якими контактував сам Б. Лепкий та його рідні, наштотували на певні уточнення у біографії членів родини митця, а також відкрили перспективу нових пошуків.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Білик Н. Культурологічна спадщина Богдана Лепкого: монографія. – Тернопіль: Богдан, 2013. – 184 с.
2. Білик Н. Музей Богдана Лепкого в Бережанах як носій історичної пам'яті // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. Серія: Історичні науки. – Вип. 47. – Запоріжжя, 2017. – С. 226–229.
3. Білик Н. Особовий архів Богдана Лепкого // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Історія. – Вип. 1. – Ч. 2. – Тернопіль: Вид-во ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. – С. 106–109.
4. Климичин М. Зв'язок із Краєм і архів Богдана Лепкого. Закінчення моїх студій // Климичин М. Лірика Богдана Лепкого: спроба нової оцінки. – Тернопіль: Тернограф, 2003. – С. 112–117.
5. Лев В. Переїзд родини Лепкого до Німеччини і ЗСА // Лев В. Богдан Лепкий, 1872–1941: життя і творчість. – Нью-Йорк–Париж–Сідней–Торонто, 1976. – С. 270–271.
6. Обласний комунальний музей Богдана Лепкого в м. Бережани (далі – ОКМБЛБ). – КН 264/22 Рк. Поштова картка “Веселих свят” з Борислава.
7. ОКМБЛБ. – КН 762/77 (1) Рк. Поштова картка “Богдан Лепкий”.
8. ОКМБЛБ. – КН 963/21 Рк. Поштова картка “Вілянівський палац”.
9. ОКМБЛБ. – КН 965/23 Рк. Поштова картка Б. Лепкому від Ю. Геника-Березовського.
10. ОКМБЛБ. – КН 966/24 Рк. Поштова картка “Христос Воскрес!” від сестер Кульчицьких.
11. ОКМБЛБ. – КН 968/26 Рк. Поштова картка “Христос Воскрес!” від Смиків з Жовчева.
12. ОКМБЛБ. – КН 967/25 Рк. Поштова картка “Веселих свят!” від подружжя Кузелів.
13. ОКМБЛБ. – КН 969/27 Рк. Поштова картка “Веселих свят!”, адресована Зенону Кузелі в Берлін.
14. ОКМБЛБ. – КН 2536/283 Рк. Поштова картка “І. Э. Бразь. Портрет писателя Ант. Павл. Чехова. Третьяковская галерея”, адресована Богдану Лепкому в Краків.
15. ОКМБЛБ. – КН 2563/294 Пд. Конверт з вільєткою Т. Г. Шевченка.
16. ОКМБЛБ. – КН 2564/295 Пд. Конверт від Н. Бойценко з Чернівців.
17. ОКМБЛБ. – КН 2565/296 Пд. Конверт від Відділу харчування і сільського господарства Сільськогосподарської палати Генерал-губернаторства.
18. ОКМБЛБ. – КН 2566/297 Пд. Конверт Першого дня, присвячений Чемпіонату світу з фехтування.
19. ОКМБЛБ. – КН 2568/299 Пд. Конверт зі спецпогашенням до річниці Рейху.
20. ОКМБЛБ. – КН 2569/300 Пд. Конверт зі спецпогашенням до річниці Рейху (перекреслений навхрест червоним).
21. ОКМБЛБ. – КН 2608/306 Пд. Поштова картка “Вілля «Богданівка»”.
22. ОКМБЛБ. – КН 2609/307 Пд. Поштова картка Ростиславу Лепкому від Романа Смика.
23. ОКМБЛБ. – КН 2744/330 Пд. Афіша “Ювілейне Свято. – Святочна Академія – Торжественний концерт. В 60-ті роковини уродин Великого українського письменника й поета, професора Богдана Лепкого. Дня 20 грудня 1932 р.”.
24. ОКМБЛБ. – КН 2752/332 Пд. Поштова картка Ростиславу Лепкому від Л. Заставного.
25. Сивіцький М. Доля літературної спадщини // Сивіцький М. Богдан Лепкий: життя і творчість. – Київ: Дніпро, 1993. – С. 238–249.
26. Стрілець Н. Роль членів ОУН у перевезенні архіву Богдана Лепкого з Відня до Німеччини та США // ОУН в контексті українського національно-визвольного руху ХХ століття: матеріали Всеукраїнської наукової конференції (Бережани, 4 лютого 2014 р.). – Бережани, 2014. – С. 134–137.

REFERENCES

1. Bilyk N. Kulturolohichna spadshchyna Bohdana Lepkoho: monohrafiia. – Ternopil: Bohdan, 2013. – 184 s.
2. Bilyk N. Muzei Bohdana Lepkoho v BerezhanaKh yak nosii iStorychnoi pam'iatii // Naukovi pratsi iStorychnoho fakultetu Zaporizkoho natsionalnoho universytetu. Serii: IStorychni nauky. – Vyp. 47. – Zaporizhzhia, 2017. – S. 226–229.
3. Bilyk N. Osobovyi arkhiv Bohdana Lepkoho // Naukovi zapysky Ternopil'skoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni Volodymyra Hnatiuka. Serii: IStoriia. – Vyp. 1. – Ch. 2. – Ternopil: Vyd-vo TNPU im. V. Hnatiuka, 2014. – S. 106–109.
4. Klymyshyn M. Zviazok iz Kraiem i arkhiv Bohdana Lepkoho. Zakinchennia moikh studii // Klymyshyn M. Liryka Bohdana Lepkoho: sproba novoi otsinky. – Ternopil: Ternohraf, 2003. – S. 112–117.
5. Lev V. Pereizd rodyny Lepkoho do Nimechchyny i ZSA // Lev V. Bohdan Lepkyi, 1872–1941: zhyttia i tvorchist. – Niu-York–Paryzh–Sidnei–Toronto, 1976. – S. 270–271.
6. Oblasnyi komunalnyi muzei Bohdana Lepkoho v m. Berezhany (dali – OKMBLB). – KN 264/22 Rk. Poshtova kartka

“Veselykh sviat” z Boryslava.

7. OKMBLB. – KN 762/77 (1) Rk. Poshtova kartka “Bohdan Lepkyi”.
8. OKMBLB. – KN 963/21 Rk. Poshtova kartka “Vilianivskiy palats”.
9. OKMBLB. – KN 965/23 Rk. Poshtova kartka B. Lepkomu vid Yu. Genyka-Berezovskoho.
10. OKMBLB. – KN 966/24 Rk. Poshtova kartka “Khrystos Voskres!” vid sester Kulchytskykh.
11. OKMBLB. – KN 968/26 Rk. Poshtova kartka “Khrystos Voskres!” vid Smykiv z Zhovcheva.
12. OKMBLB. – KN 967/25 Rk. Poshtova kartka “Veselykh sviat!” vid podruzhhia Kuzeliv.
13. OKMBLB. – KN 969/27 Rk. Poshtova kartka “Veselykh sviat!”, adresovana Zenonu Kuzeli v Berlin.
14. OKMBLB. – KN 2536/283 Rk. Poshtova kartka “I. E. Braz. Portret pisatelya Ant. Pavl. Chekhova. Tretiakovskaya gallereya”, adresovana Bohdanu Lepkomu v Krakiv.
15. OKMBLB. – KN 2563/294 Pd. Konvert z vinietkoiu T. H. Shevchenka.
16. OKMBLB. – KN 2564/295 Pd. Konvert vid N. Boitsenko z Chernivtsiv.
17. OKMBLB. – KN 2565/296 Pd. Konvert vid Viddilu kharchuvannia i silskoho hospodarstva Silskohospodarskoi palaty Heneral-hubernatorstva.
18. OKMBLB. – KN 2566/297 Pd. Konvert Pershoho dnia, prysviacheniyu Chempionatu svitu z fekhtuvannia.
19. OKMBLB. – KN 2568/299 Pd. Konvert zi spetspohashenniam do richnytsi Reikhu.
20. OKMBLB. – KN 2569/300 Pd. Konvert zi spetspohashenniam do richnytsi Reikhu (perekresleniyu navkhrest chervonym).
21. OKMBLB. – KN 2608/306 Pd. Poshtova kartka “Villia «Bohdanivka»”.
22. OKMBLB. – KN 2609/307 Pd. Poshtova kartka Rostyslavu Lepkomu vid Romana Smyka.
23. OKMBLB. – KN 2744/330 Pd. Afisha “Iuvileine Sviato. – Sviatochna Akademiia – Torzhestvennyi kontsert. V 60-ti rokoviny urodyn Velykoho ukrainskoho pysmennyka y poeta, profesora Bohdana Lepkoho. Dnia 20 hrudnia 1932 r.”.
24. OKMBLB. – KN 2752/332 Pd. Poshtova kartka Rostyslavu Lepkomu vid L. Zastavnoho.
25. *Syvitskyi M.* Dolia literaturnoi spadshchyny // *Syvitskyi M.* Bohdan Lepkyi: zhyttia i tvorchist. – Kyiv: Dnipro, 1993. – S. 238–249.
26. *Strilets N.* Rol chleniv OUN u perevezenni arkhivu Bohdana Lepkoho z Vidnia do Nimechchyny ta USA // OUN v konteksti ukrainskoho natsionalno-vyzvolnoho rukhu XX stolittia: materialy Vseukrainskoi naukovoii konferentsii (Berezhany, 4 liutoho 2014 r.). – Berezhany, 2014. – S. 134–137.

Перелік ілюстрацій:

- Рис. 1.*** Конверт від Відділу харчування та сільського господарства Сільськогосподарської палати Генерал-губернаторства.
- Рис. 2.*** Конверт зі спецпогашенням до річниці Рейху.
- Рис. 3, 3.1.*** Конверт Першого дня, присвячений Чемпіонату світу з фехтування. 1963 р.
- Рис. 4, 4.1.*** Поштова картка “Христос Воскрес!” від сестер Кульчицьких.
- Рис. 5.*** Поштова картка “Веселих свят!” від подружжя Кузелів.
- Рис. 6.*** Поштова картка “Вілянівський палац”.
- Рис. 7.*** Поштова картка “Веселих свят!”, адресована Зенону Кузелі у Берлін.
- Рис. 8.*** Поштова картка “І. Э. Бразь. Портреть писателя Ант. Павл. Чехова. Третьяковская галлерея”.
- Рис. 9.*** Поштова картка Ростиславу Лепкому від Романа Смика.

GENERALGOVERNEMENT
DISTRIKT GALIZIEN
Abt. Ernährung u. Landwirtschaft
Landwirtschaftskammer.

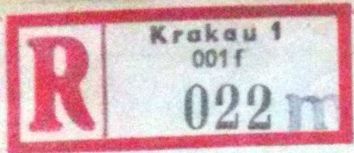
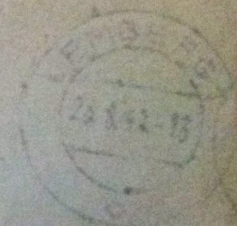
3

An

Herrn Dr. L e p k y j Leo Rostyslaw

Krakau

Reichstrasse 34.
/Ukr. Verlag/.

Hochwohlgeborenen Herrn
Dr. Restislaus Lepki

K r a k a u

Grünestrasse 26

W.12

*Janina Latac Prieikowska Knecht
ul. Suwlewska 22/5
Polska*

ФОНД МУЗЕЮ
БОГДАНА ЛЕПКОГО
ИНВ. № 2566-297к
М. Бр., 1963

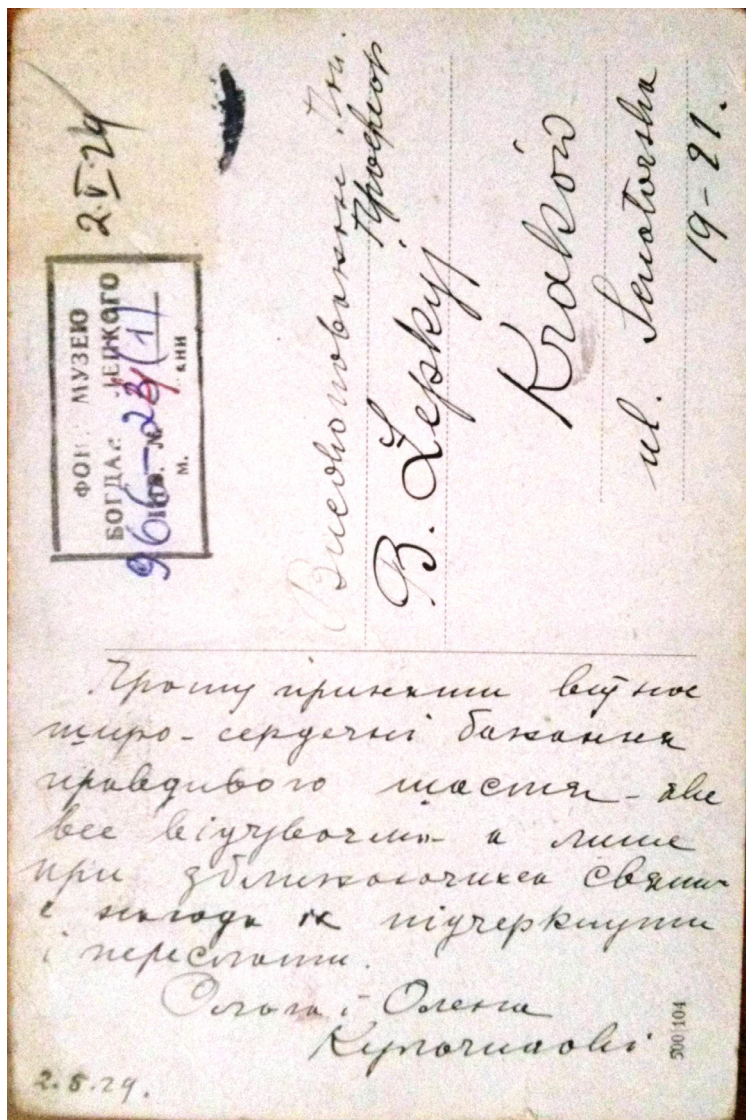

Рис. 4.1, 4

Рис. 5, 6

TELEFON ZAOSZCZĘDZA CZAS I PIENIĄDZE!

KARTKA POCZTOWA

Michał Roman
Jaroslau

NADAWCA

Hauptstrasse 19
"Lotos"

Herrn
Dr. Leo Serkyj

Krakau

Sonnenstrasse 1 w. 8.

ФОНД М. С. Ю.
БОГДАНА МІХАЙЛО
ИНВ. № 2609-307А
м. Березани

* P. T. T. (191-1999) 20.000.000.

Рис. 9